

מסורת הש"ס

(א) [ע"ז ח"א, ג] סוטה י: לקמן קד, (ג) [תוספתא פ"ה, ד] [נ"ן תוספתא מ"ג טז: ד"ה אלה ורש"י מכות ה': (ד) [תוספתא פ"א, ו] [נ"ל יומן ו"ה: ב"ה: (ה) [נ"ל פ"ה: ב"ה: (ו) [נ"ל פ"ה: ב"ה: (ז) [תוספתא פ"א, ח]

תורה אור השלם

1. אם לא תדע לך הדקה בנשים צאי לך בעקבי הדאגן ורעי את גדיתיך על משכנות הרעים:

שיר השירים א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דפחתי לך קודם ד"ה דיני:

מוסף רש"י

לפום גמלא שיחנא. המשי לפי הגמל (לקמן קד) לפי כח הגמל מרעין כמלאו (סוטה יג:). וזו פשיטתו. וזו מדינה שכן שמינת שבוזי טרי, כל כסף מדינה אחד משמנה כסף כזרי כדמרתין לשל סלם מדינה פלגה דחזא שזול אחד משמנה כסף (לעיל סו:).

תוספות ר"ד

א"ר א קופה של בשמים אמר ר"א לא נאמר בדברים הללו אלא בירושלים פירוש ששם הנשים מתקשטות בבשמים ביותר: בעי ר"א כמנה הנישואין שבת במנה המתקבלת שבת ראשונה או כל שבת ושבת חודש ראשון או כל חודש וחודש שנה ראשונה או כל שנה ושנה תיקו: א"ר ש"ב א"ר גמלים של ערביא אשה גובה פורנא מהם א"ר פפי הני תוחבי דבי מכסי אשה גובה פורנא מהן פ"י כותבתה שצ"ע שמינה נגבית ממטלטלי אלא ממקרקעי כיון שמו"מ היה באלו המטלטלים וברוב כותביהם נמצאים כל אשה סבכא רעהה עליהן כמו שמוכרין על הקרקע וגובה מהן: א"ר מריש הוה אמינא הני ארנקי כמחורא אשה גובה פורנא מהן מאי טעמא אסמכתיהו עלייהו כיון דחוי דשקליהו ונפקי וזי משכחי ארעא ובני בהו אמינא ארעא ובני בהו אמינא שמע מינה אסמכתא ארקע היא פ"י הנשים הגובות כותבתן כשהיו גובין להם מהנהו ארנקי היו קונין בהן קרקע וכבר יתקנו הגאונים בישיבות שכתובת אשה ובע"ה גובין מטלטלין

מציעין סחסינו. תחת רגליו להלך עליהם: **לפום גמלא שיחנא.** לפי כח הגמל יטעניוהו משא: **אם לא תדעי.** אם לא תניי לך כנסת ישראל לשמור את המורה נאי לך וגו' סופך ללכת בעקבי האלף ולרעות את גדיותיך: **וזה.** חמיכות זה: **והרי הוא כשוויו.** לא יוסף

שליש ולא יפחות חומש: **וזה הרי הוא ככלים.** וזה שזר הרי הוא ככלים.

ומפרש ואזיל מאי כלים: דיניו וזה שהן טבועין: **הרי הן ככספים.** להוסיף שליש לפי שמוזמנים לשכר: **לפורטן.** שיש להן קצבת מטבע להחליפין ממיד דיניו כסף ובפרטות להוצאה ולסחורה: (ב) **דפחתי.** לפי משתמשין בהן והוא מקבלן בפחות חומש: **אי נימא אסיפא.** אדנינו וזה: **ואינעית אימא.** ככלים של כסף דפחתי ולא תקשי לר' יוחנן דכי אמר רבי יוחנן בגרוטאות גדולות ומתניתין דדהבא פריכא גרוטאות דקות שנופל מהן כשמשמשין בהן: **דממלא.** דק דק של זהב שקורין פלל"ל: **שמים של אנטוניה.** הוא עיקר סחורמן ואשה שהכניסה לגעלה שום מהם הרי הן ככספים להוסיף שליש: **פרנא.** ריוח שליש: **סופי דבי מכסי.** שמלות של אותו מקום: **אשלי.** חבלים: **ארנקי דמחורא.** כיסין מלאין מעות: **פרנא.** לזה שמעתי כתובה מנכסי יתומים ולא אמרין מטלטלי דיתמי לא משמעדי לגעל חוב: **אסמכתיהו עלייהו.** וגביין מטלטלי כי הני שהן להן במקום קרקעות לפי שצעלי סחורה הם: **דשקלי לסו.** הנשים האלמנות והגרזות שגובות כתובתן: **אארעא הוה.** ואין גובות אלא מן הקרקע מן היתומים: **מתני' וכן המשיא את היסומה.** גבאי דקדק: **גב' וזו פשיטתו.** וזו מדינה שמונה מהן זה זורי: **לספרינא.** מונוות של דקדק: שצלו

מציאת האשה פרק ששי כתובות

סז.

זהב הרי הוא כשוויו. פירש ר"ח דכלי זהב מיירי כגון נומים וטבעות וא"ת מאי קאמר לא ככלים של זהב דלא פחתי הא ככלים איירי וי"ל דהכי פירושו מאי לאו ככלים דכסף דפחתי דהא זהב כיון שהיא לנכס תמיד נומים וטבעות אע"פ שאינם נפחחים

אשה רואה להתקטש בהן ולהיות פוחתת חומש ומשני לא ככלים של זהב דלא פחתי פירוש כגון כוסות וקערות של זהב דלע"ג דכי משתמשי בהן פחתי כשל כסף מיהו אגב ויקרס אין משתמשין בהן תמיד ובהנהו פשיטא שהם כשוויין דלא משתמשין בהם כולי האי דפחתי הכי נמי נומים וטבעות משום קישוט שלהן אינה רואה לפחות ככליו מיצעי ליה פ"י שעומד בכלותיו ובחשיבותו ואינו פוחת חומש ומסיק דדהבא פריכא פירוש דרייתא דדהבא פריכא איירי פ"י וזה שזר והכי קמני וזה שזר הרי הוא ככלים דהיינו ככלים של זהב כמו שאמר רבי יוחנן אע"פ שהוא שזר כיון שאינו פוחת חסון ככלים:

ממלא. וזה הענין מן הארץ ממלא:

אלא ארישא. מדרגתן פריך: **גמלים של ערביא אשה גובה פרנא מהם.** פ"י דקונט' ריוח שליש שהם ככספים שמוסיף הצעל שליש וקשה לר"ת דה"ל למימר הרי לא ככספים דקאמר רבי ינאי ונראה לו דכמוצא איירי שהאשה גובה כתובתה מהן דאסמכתיהו עלייהו כמו שפ"י דקונטרס ע"כ גבי ארנקי דמחורא ומכאן פוסקין דמטלטלי דיון משמעדי לכתובה דהו כגמלים דערצי' ואשלי דקמחורא דאסמכתיהו עלייהו ואין נראה לר"ת דאי קרקע דמו כהני דשמעתמא א"ת א"ת מכרם הצעל מוציא ואשנו מ"ד חלקותם לאחר מותו ואם כן לדבריהם בעולה תקנת השוק אלא מחמת תקנת הגאונים גבאי ממטלטלי דיתמי כמו שכתב בכתב רב שירא גאון:

אמר אביי חמישי וזו פשיטא ב'. וא"ת אמאי אינטרין למיפשת ממחתי' תפשוט מדרב יהודה אמר רב דאמר דפרק קמא דקדושין (דף יא:) שזל דצריהם כסף מדינה וי"ל דרב יהודה לא נתן סימן אלא אסילעין לחודיהו ולא אזוי ואמנה דהא אמרינן דהכולל (ב"ק דף טז.) והא דהמוקע לחזירו צאזנו נותן לו סלע רבי יוסי הגלילי אומר מנה ואמרין מאי מנה מנה זורי תנן לו מנה מדינה תנן ופשת דמנה זורי תנן וזה פריך מדרב יהודה וכתובה נמי אפילו למאן דאמר כתובה דרבנן הוי מאתים דלא פליגי (לקמן קי:) אלא בשא אשה בלחך ישראל וגירסה דקפוטקיא אס נותן ממעות ארץ ישראל או ממעות קפוטקיא וכן מנה דללמנה דהוי לכולי דכתובת אלמנה מתלה כול מורה: וזכ"ה

עין משפט נר מצוה

יב א מ"י פט"ז מה' אבות הלכה ז טור ש"ע אה"ע סימן קס"ט ח:

יב ב מ"י פ"כ שס ה' א [נפ"ג הל' ח] סמן עשין מת טו"ש"ס ש סימן נח טע"ף ח:

יד ג מ"י שס הלכה ז טו"ש"ס שס טע"ף ח: **בז ד ה מ"י פ"ח מה' מתנות עניים הלכה טז סמן עשין קכ"ט טו"ש"ס י"ד סימן נח טע"ף ח:** **בז ד ז מ"י שס הלכה טו סמן עשין טו"ש"ס י"ד סימן נח טע"ף ח:**

לעזי רש"י

פלא"א [פילול"א]. רס"י (זהב), פירו"י (זהב).

תוספות ר"ד (המשך)

דיחמי דשכרי אבוהון: **מתני'** המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מנ' זוז פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשתבואי לביתי אכסה [אותה] בכסות אלא מכסה ועודה בבית אביה וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מנ' זוז ואם יש בכיס מפרנסים אותה לפי כבודו: אמר אביי י' זוז פשיטא פ"י חמישים זוז מדינה מאי מדקתב אס' יש בכיס מפרנסים אותה לפי כבודו ואמר' מאי כ"ס וא"ר ארנקי של צדקה ואי ס"ד י' זוז כמח אס' יש בכיס מנ' זוז פשיטא. ש"מ י' זוז פשיטא. ת"ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסים (אותה לך) את היתומה ואח"כ מפרנסים היתום מפני שהאיש דרכו לחזור ואין האשה דרכה לחזור. ואי קשיא הא תנן בפ"ב דהריות האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבידה והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השביה ובזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה בכל מעשיו פ"י אשה קודמת לאיש לכסות מפני שבושת האשה מרובה משל האיש ולכת ערומה אבל למונות האיש קודם את להחיות והכי תני הכא מפרנסים היתומה קודם וא"ל האי פרנסה פרנסה כסות דא"כ אמאי תלי טעמא שאין אשה ראויה לחזור ת"ל משום שמתביישת היא בערמיותהו' י"ל ברייתא מיידי בעיר שיכול היתום לחזור ולהתפרנס אם לא ניתן לו מכיס של צדקה ויותר גדולה בושת האשה לחזור משל איש ומתני' דהתם מיירי במדבר או בספינה שאינו מוצא לחזור ואם לא יפרנסו ימות התם האיש קודם